

Leerplicht jaarverslag 2019-2020

De rol van de leerplichtambtenaar

Met de meeste jongeren in Nederland gaat het goed. Een deel van de kinderen komt echter één of meerdere keren tijdens hun schooljaren in aanraking met de leerplichtambtenaar. Vaak is een gesprek al voldoende om de jongere weer op het juiste spoor te krijgen. Soms is er echter wat meer aan de hand.

Schoolverzuim is vaak een eerste teken dat er iets niet goed gaat met een jongere. Het is dan ook belangrijk dat problemen vroegtijdig in beeld komen. De leerplichtambtenaar kan dan zo snel mogelijk een onderzoek starten naar de oorzaak van het schoolverzuim en waar nodig doorverwijzen naar hulpinstanties. Dat voorkomt dat het kind verder afglijdt, met alle gevolgen van dien

In dit jaarverslag informeren wij u over de uitvoering van de leerplichttaken in schooljaar 2019-2020 en de resultaten daarvan. Ook staan we uitgebreid stil bij de rol van de leerplichtambtenaar gedurende de periode dat de scholen vanwege de Coronacrisis gesloten waren.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van dit jaarverslag.

Sjef van Elk
Wethouder Onderwijs

Leerplicht, hoe werkt het?

Het doel van de leerplichtwet is het recht op onderwijs voor alle kinderen tussen 5 en 18 jaar te waarborgen. Ieder kind heeft recht op onderwijs en tegelijk de plicht om naar school te gaan. Jongeren die elke dag naar school gaan, werken aan hun toekomst! De gemeente heeft een centrale (wettelijke) rol in het toezicht op de naleving van de leerplichtwet.

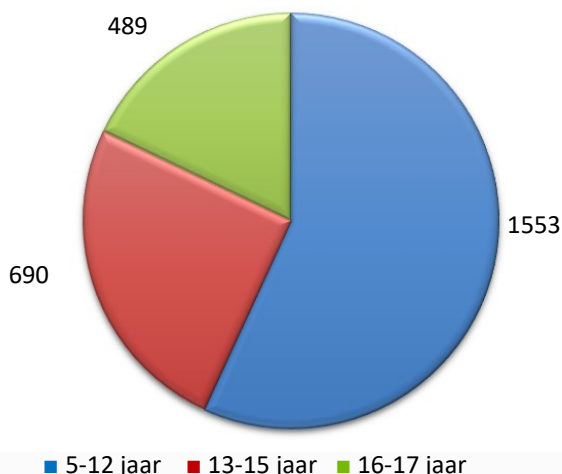
Die rol wordt in de praktijk uitgevoerd door de leerplichtambtenaar. Dit doen de leerplichtambtenaren door alle jongeren tussen de 5 en 18 jaar een passend traject aan te bieden met onderwijs op de eerste plaats. Pas als onderwijs niet mogelijk is wordt gekeken naar andere vormen van participatie, dagbesteding of zorg.

Maatwerk kan alleen gerealiseerd worden door een goede samenwerking met onze partners en scholen, waarbij we niet praten over, maar juist mét de leerling en ouders. Essentieel hierbij is om zo snel mogelijk in beeld te komen, zodat er preventief gehandeld wordt en escalatie van problemen voorkomen wordt. Bij zwaardere problematiek wordt opgeschaald naar de benodigde hulpverlening. In Druten is er een goede samenwerking tussen leerplicht en de scholen zowel binnen als buiten de gemeentegrens.

Door samen te werken aan een vroegtijdige signalering en de bijbehorende interventies kunnen we leerlingen en hun ouders helpen waar nodig.

Verdeling leerlingen

Totaal 2732 leerlingen

Leerplicht-kwalificatieplicht

Een kind is volledig leerplichtig vanaf 5 jaar tot aan het einde van het schooljaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Aansluitend op de volledige leerplicht volgt de kwalificatieplicht. Bureau Leerplicht Nijmegen voert de kwalificatieplicht uit voor leerlingen die in Druten wonen.

De kwalificatieplicht loopt door tot de leerling 18 jaar wordt of stopt wanneer de leerling een startkwalificatie heeft. Een startkwalificatie is een HAVO- of VWO-diploma, of een diploma op minimaal MBO-2 niveau.

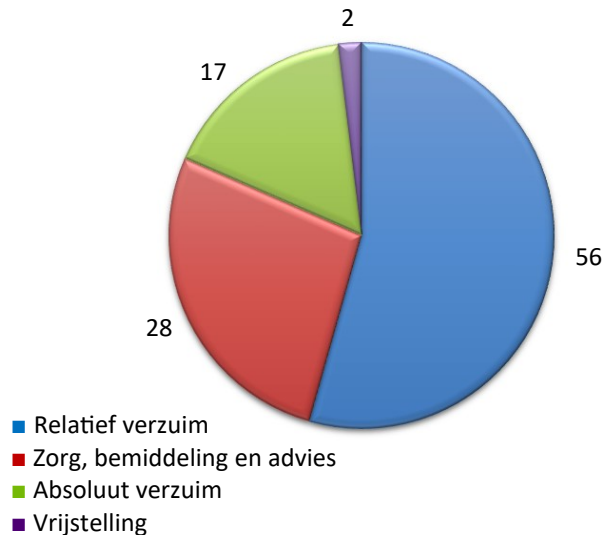
Werkprocessen algemeen

De school is wettelijk verantwoordelijk voor het melden van alle soorten verzuim bij de leerplichtambtenaar van de gemeente waarin de betreffende leerling woont. Het is dus erg belangrijk dat verzuim (ook het te laat komen) goed door school wordt geregistreerd. Alleen zo ontstaat er inzicht in verzuimgedrag en is er een goede basis om actie te ondernemen. Wanneer leerplicht een verzuimmelding van een school ontvangt, wordt er een werkproces opgestart. Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofde verzuim is gestopt.

Er zijn verschillende soorten verzuim, namelijk absoluut verzuim (niet ingeschreven op een school) en relatief verzuim (wel ingeschreven op een school, maar sprake van ongeoorloofd verzuim). Onder relatief verzuim valt ook luxe verzuim (leerling is, zonder toestemming van school of leerplichtambtenaar, op vakantie) en signaalverzuim (verzuim is gerelateerd aan zorg).

Soorten werkprocessen

Totaal 103 werkprocessen

Werkprocessen 2019-2020

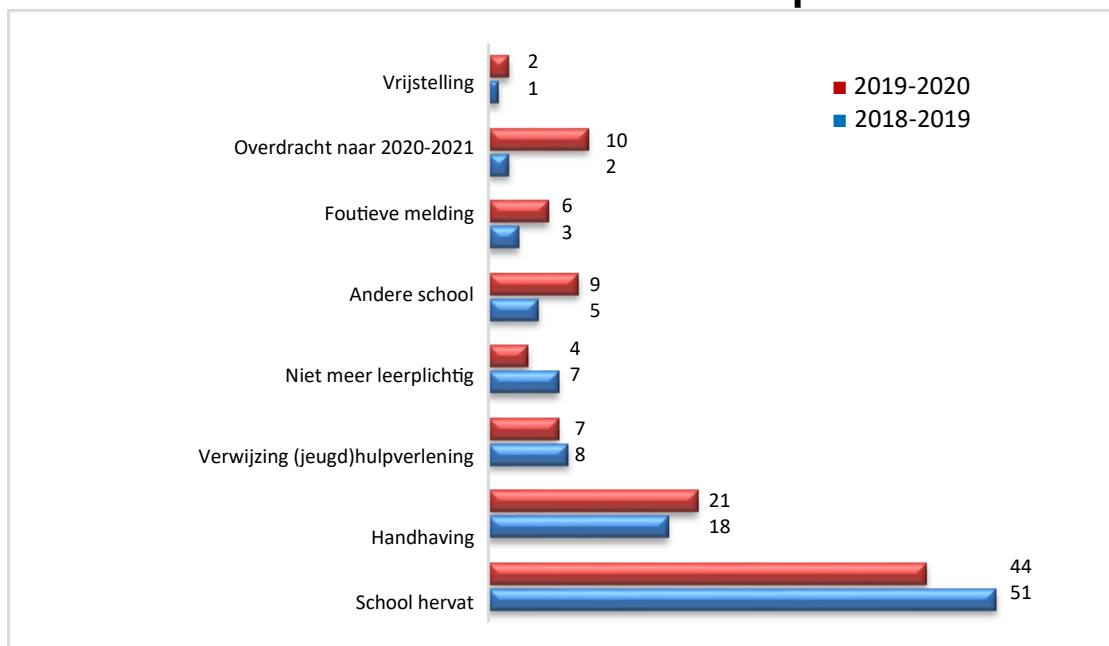
In het schooljaar 2019-2020 heeft de leerplichtambtenaar 103 werkprocessen behandeld. Dit is een stijging van 8,4% in vergelijking met het vorige schooljaar (95). De stijging zit met name bij de processen zorg, bemiddeling en advies (van 12 naar 28). Dit komt enerzijds door de adequate wijze waarop de taken van de uitgevallen leerplichtambtenaar door het leerplichtteam zijn waargenomen. En anderzijds doordat sinds 1 januari de formatie weer op orde is. Dit alles heeft ervoor gezorgd dat afdeling leerplichtplicht beter zichtbaar is.

Bij het proces relatief verzuim zien we een daling van 64 naar 56, wat is toe te schrijven aan de Coronacrisis, waarbij op last van de overheid de scholen vanaf 16 maart sloten. Dit geschiedde in een periode waarin normaliter veel verzuimmeldingen binnenkomen bij afdeling leerplicht. Drie van die relatief verzuimmeldingen hadden overigens betrekking op luxe verzuim.

De leerplichtambtenaar is bij 3,8% van de leerplichtige leerlingen (5 tot 18 jaar) betrokken geweest. Dat is een lichte stijging ten opzichte van vorig schooljaar (3,4%). Iets minder dan de helft (45,5%) betreft leerlingen binnen het voortgezet onderwijs. Relatief verzuim komt het meest voor (54,4%). Bij de werkprocessen zorg, bemiddeling en advies is er geen sprake van ongeoorloofd schoolverzuim, maar is de leerplichtambtenaar preventief betrokken geweest, zoals bij zieke leerlingen (geoorloofd verzuim) of in het kader van passend onderwijs. Een werkproces wordt pas afgesloten als het ongeoorloofd verzuim is gestopt of als er een vrijstelling is afgegeven. Bij de meeste werkprocessen heeft de leerling de schoolgang hervat, zonder dat er opschaling nodig was. Opschaling is bijvoorbeeld een verwijzing naar zorg (6,8%) of handhaving (20,4%).

In onderstaande grafiek leest u op welke manier of waarom de werkprocessen zijn afgesloten.

Soorten uitstroom van de werkprocessen

MAS: pas toe of leg uit

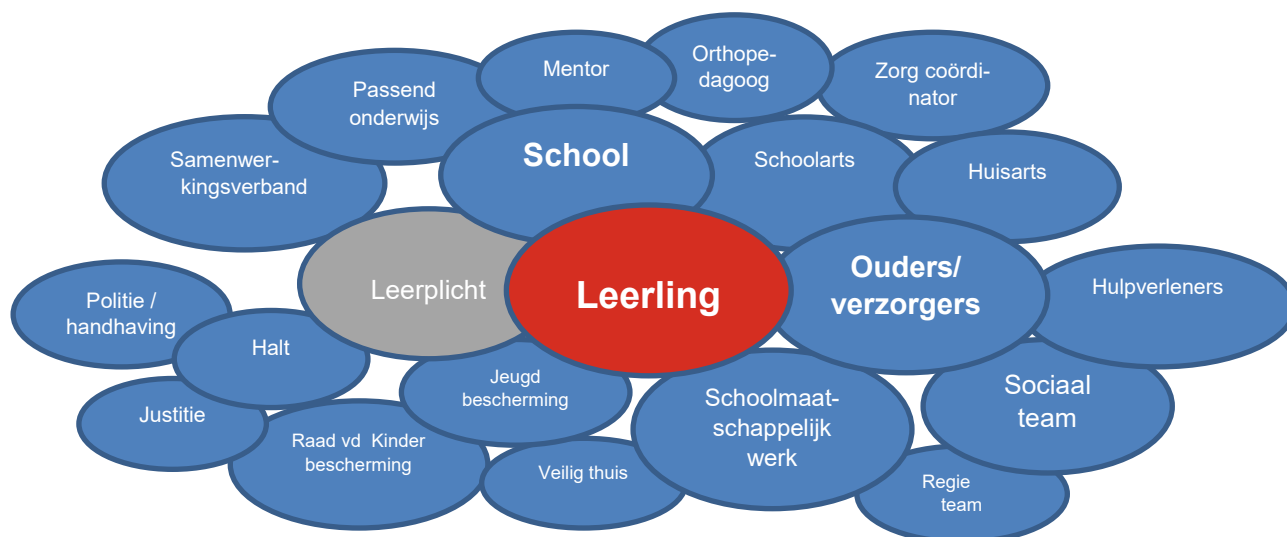
Om het verzuim methodisch meer preventief aan te kunnen pakken, heeft de branche organisatie Ingrado, Halt, het OM en de Raad voor de Kinderbescherming de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) ontwikkeld. Dit vanuit de volgende gedeelde visie:

- het doel van de aanpak is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulpverlening bij verzuim;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is, maatwerk dus.

Dit betekent dat de rol van de leerplichtambtenaar ook anders is. Wanneer er sprake is van verzuim, ontvangt de leerplichtambtenaar een melding van school of worden door ouders betrokken. Vervolgens nodigt de leerplichtambtenaar ouders, leerling en eventueel school uit voor een gesprek. Op basis van de uitkomst van het gesprek zijn er op grond van de MAS verschillende opties mogelijk:

- doorverwijzing vrijwillige (jeugd)hulpverlening bij de wijkteams;
- Halt-straft schoolverzuim;
- drang/dwang in een civiel kader (opschaling binnen de (jeugd)hulpverlening);
- dwang in een strafrechtelijk kader (proces-verbaal).

De keuze van de route helpt om een goede aanpak te maken die aansluit op het probleem en ingaat op de achtergrond van het verzuim. Op deze manier voorkom je verdere escalatie en zwaardere hulpverlening op termijn. De nadruk komt hiermee nog meer op preventie te liggen. Het doel is het creëren van een gezamenlijk plan met als doel het beste voor de leerling.

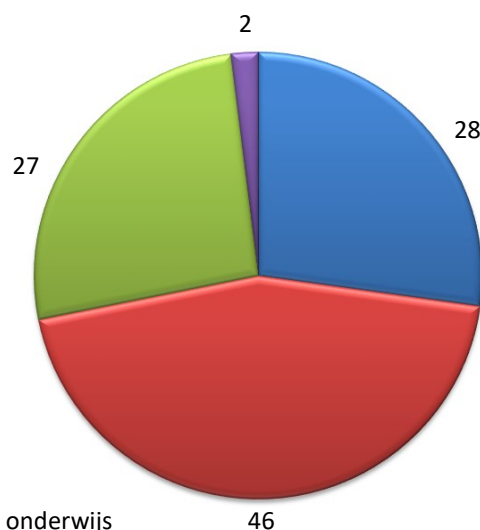
Samenwerking essentieel

Het adequaat aanpakken van schoolverzuim is onmogelijk zonder een goede samenwerking met alle betrokkenen. De oorzaken van verzuimgedrag zijn verschillend. Dit kan liggen bij de leerling zelf, op school, in het gezin of er is sprake van een combinatie van factoren. De leerplichtambtenaar onderzoekt wat de achterliggende oorzaak is. Hiervoor voert de leerplichtambtenaar altijd gesprekken met de leerling en ouder(s), maar ook met school en betrokken netwerkpartners om dit beeld compleet te maken. Zo kan de onderliggende problematiek voor het verzuim gezamenlijk aangepakt worden.

Afstemming vindt o.a. plaats op school in het Ondersteuningsteam (primair onderwijs) of middels en Multi Disciplinair Overleg (MDO). Het doel is om tot een gezamenlijk plan van aanpak te komen en praktische afspraken te maken over ieders rol.

Samen met de leerling, ouders en netwerkpartners wordt oplossingsgericht gewerkt, zodat het de leerling lukt om de schoolgang weer op te pakken.

Verdeling per onderwijssoort

- Primair onderwijs
- Voortgezet onderwijs
- MBO
- Onbekend

M@ZL

Er zijn pilots gaande in de regio met de het project M@ZL, waaraan onder andere twee scholen uit Wijchen meedoen. M@ZL staat voor Medische Advisering Ziekgemelde Leerling. Het is een landelijke aanpak, ontwikkeld door de GGD en scholen.

Het is een project om ziekteverzuim vroegtijdig te signaleren en te begeleiden. Twijfelachtige ziekmeldingen van leerlingen worden onderzocht, zodat enerzijds het verzuim wordt beperkt en anderzijds vroegtijdige signalering van ernstiger problematiek plaatsvindt.

Uit een voortgangsrapportage blijkt dat de pilot tot dusver positief wordt beoordeeld. Bij een positieve evaluevaluatie willen we dit ook graag invoeren binnen de gemeente Druten.

Thuiszitters

Thuiszitters zijn leerplichtige leerlingen die zonder vrijstelling voor geregeld schoolbezoek de school voor 4 weken of langer niet bezoeken.

In Druten hebben we in het schooljaar 2019-2020 vijf keer met een wettelijke thuiszitter te maken gehad. Van deze leerlingen waren er drie kwalificatieplichtig en twee volledig leerplichtig.

Drie thuiszitters hebben hun schoolgang inmiddels weer hervat en één jongere is inmiddels vanwege het bereiken van de achttienjarige leeftijd niet meer leerplichtig. Ten slotte is er één thuiszitter, een verhuisleerling, die begin schooljaar 2020-2021 aan een nieuwe school start met een maatwerktraject, waarbij hulpverlening voorliggend is.

Naast deze thuiszitters, zitten er ook leerlingen thuis door ziekte (bijvoorbeeld psychische problematiek). Vanuit leerplicht is er dan geen wettelijke taak, omdat er sprake is van geoorloofd verzuim.

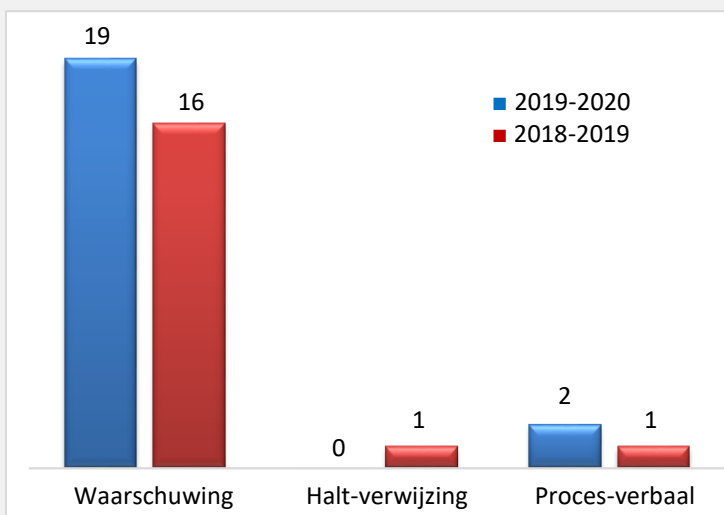
De coronacrisis

In het voorjaar schudde de wereld op z'n grondvesten: het coronavirus rukte op en al gauw sloeg het virus ook in Nederland toe. Medio maart volgde er daardoor een lockdown, waarbij ook de scholen sloten. Schooldirecties en leerkrachten stonden toen voor de zware klus om voor al hun leerlingen onderwijs op afstand te regelen. Uitzondering op die regel waren kwetsbare kinderen en kinderen waarvan de ouders een zogenoemde vitale beroep hadden. Zij werden zo goed mogelijk op school opgevangen. Landelijk rezen er echter grote zorgen over kinderen die niet door de scholen konden worden bereikt. De signalering dat kinderen niet in beeld zijn, lag in eerste instantie bij de scholen zelf. Als een leerling niet in beeld was, diende school contact op te nemen met ouders en/of leerling om te achterhalen waarom de leerling niet aan de lessen deelneemt. Als dit geen resultaat opleverde, konden scholen via DUO een melding doen bij de leerplichtambtenaar onder de noemer 'overig verzuim', waarna vervolgens werd besloten of het wijkteam, jeugd- en gezinscoach en/of een leerplichtambtenaar de voorliggende partij was om deze kinderen te benaderen. De functie van de leerplichtambtenaar was binnen die setting gericht op gedeelde maatschappelijke

zorg. Contact met ouders en leerling was daarbij leidend. Van handhaving van de leerplichtwet was geen sprake, simpelweg omdat de wettelijke grondslag hiervoor ontbrak. Het niet volgen van onderwijs was op dat moment dus niet strafbaar gesteld. In Druten kwamen er slechts enkele meldingen binnen van scholen, waarbij de leerling niet of niet volledig aan de online lessen deelnam. De leerplichtambtenaar is met deze ouders (en leerlingen) in gesprek gegaan. Dit heeft er in alle gevallen toe geleid dat de leerling weer deelnam aan de online lessen.

Vanaf medio mei werd er fasegewijs weer les gegeven op scholen, te beginnen met het (speciaal) basisonderwijs. Daar waar kinderen door hun ouders werden thuisgehouden uit angst voor het coronavirus kon leerplicht rekenen op de inzet en deskundigheid van de GGD-artsen. Zij konden duidelijkheid verschaffen of die angst medisch gegrond was of niet. Dit bepaalde de richting van de gesprekken met ouders.

In Druten is de teruggang naar de scholen, op enkele uitzonderingen na, rustig verlopen. Bijna alle kinderen hebben zonder interventie de weg naar school weer terug weten te vinden.

Handhaving

Een groot deel van de interventies door leerplicht wordt goed afgesloten met heldere afspraken, die ertoe leiden dat de leerling weer naar school gaat. Maar wanneer deze afspraken niet tot het gewenste resultaat leiden, kan de leerplichtambtenaar overwegen om handhavend op te treden.

- Er is 19 keer een formele waarschuwing gegeven.
- Er zijn geen leerlingen naar Bureau Halt doorverwezen. Dit is een straf op maat. Een jongere komt dan niet direct in aanraking met het Openbaar Ministerie (OM). Bureau Halt, die de straf uitvoert, treedt corrigerend op naar de leerling.
- Twee keer is er een proces-verbaal opgemaakt: één voor absoluut verzuim en één voor luxeverzuim. Het Openbaar Ministerie (OM) bepaalt dan welke strafmaat er volgt.

Vrijstellingen

Kinderen kunnen op basis van een aantal redenen worden vrijgesteld van de leerplicht. Bijvoorbeeld als de leerling door een lichamelijke of psychische beperking niet in staat is onderwijs te volgen of als de leerling een school in het buitenland bezoekt. Tevens beslist de leerplichtambtenaar bij verlofaanvragen boven de 10 schooldagen, als er sprake is van onvoorziene en gewichtige omstandigheden. Een aanvraag voor extra vakantieverlof of aanvragen voor bijzonder verlof moeten ouders bij school neerleggen. De directeur neemt hierin een besluit.

In schooljaar 2019-2020 waren twee leerlingen vrijgesteld op lichamelijke en/of psychische gronden. In één geval ging het om een vrijstelling gedurende één schooljaar; het andere geval betrof een vrijstelling voor de verdere duur van de leerplicht.

Passend onderwijs

Sommige leerlingen hebben extra zorg nodig of zijn niet in staat om volledig onderwijs te volgen. Dan is het belangrijk om te kijken wat leerlingen wél kunnen. Het samenwerkingsverband adviseert scholen in het kader van passend onderwijs en scholen kunnen extra ondersteuning bieden. De rol van de leerplichtambtenaar is in deze om te kijken of het recht op onderwijs gewaarborgd wordt.

Naast de extra ondersteuning die scholen kunnen bieden zijn er toch leerlingen, die door hun specifieke zorgvraag, een andere vorm van onderwijs volgen. Zij ontvangen bijvoorbeeld wekelijks een paar uur onderwijs op een zorgboerderij of volgen onderwijs in combinatie met behandeling. Door een mooie samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg is er steeds meer maatwerk mogelijk.

(Beleids)ontwikkelingen

- De samenwerking met VO-school Pax Christi heeft een nieuw impuls gekregen, met als belangrijke verbetering dat er een nieuw Zorg Advies Team (ZAT) is opgestart. Daarnaast weten leerplicht en het sociaal team van Druten elkaar eveneens in toenemende mate te vinden.
- In schooljaar 2020-2021 zal leerplicht samen met het schoolbestuur en de gemeenten West Maas en Waal en Beuningen een nieuw verzuimprotocol voor het basisonderwijs opstellen, dat aansluit bij het vernieuwde verzuimprotocol van Wijchen.
- Eind schooljaar 2019-2020 is gestart met een verkennend onderzoek naar deelname van Druten en Wijchen aan een pilot 'Handle with Care'. Dit is een samenwerking tussen school, politie en leerplicht dat er toe moet leiden dat een kind bij een incident van huiselijk geweld snel steun krijgt op school.
- In regionaal verband is in 2019-2020 een nieuw programma VSV opgesteld dat in schooljaar 2020-2021 ter kennisname aan de colleges en de gemeenteraden zal worden gestuurd.
- De RMC-regio Arnhem Nijmegen heeft eind 2019 een verzoek ingediend bij het Ministerie van OCW om als twee zelfstandige regio's verder te mogen gaan. Het voornemen tot splitsing is inmiddels ook opgenomen in de nieuwe regeling. Reden voor dit verzoek is dat de gebieden echt los van elkaar functioneren. Bovendien is de uitvoering van taken verschillend georganiseerd.

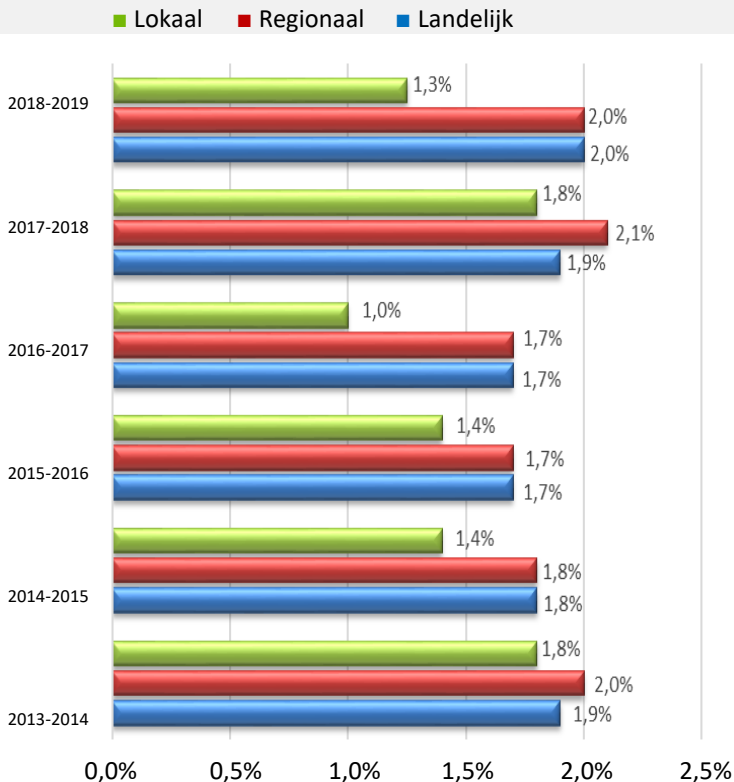
Voortijdig schoolverlaters

Wanneer een leerling de school zonder diploma (startkwalificatie) verlaat en ook niet doorstroomt naar een andere vorm van onderwijs, wordt er gesproken van een voortijdig schoolverlater (VSV'er). Verschillende factoren (bijvoorbeeld middelengebruik, psychische en/of lichamelijke problematiek, problemen in de opvoedsituatie, beïnvloeding van leeftijdsgenoten, conflictsituaties op school, motivatieproblemen) zijn risico's voor schoolverzuim en vergroten de kans dat jongeren voortijdig de school verlaten.

Het aantal voortijdig schoolverlaters in Druten is in het schooljaar 2018-2019 fors gedaald van 1,8% naar 1,3% (21 leerlingen). Het aantal voortijdig schoolverlaters blijft daarmee ruim onder het landelijke gemiddelde van 2,0%. De RMC regio (Arnhem Nijmegen) laat een lichte daling zien van 2,1% in 2017-2018 naar 2,0% in het jaar 2018-2019.

Van de in totaal 21 voortijdig schoolverlaters in Druten komen er twee uit het voortgezet onderwijs en 19 leerlingen hebben het MBO verlaten.

- Eén leerling is jonger dan 18 jaar.
- 20 Leerlingen hebben tussen hun 18e en hun 23e de school verlaten zonder startkwalificatie.

De VSV-cijfers over schooljaar 2019-2020 zijn op dit moment nog niet beschikbaar.